

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 17 juni 2021
(OR. en)

9920/21

**Interinstitutioneel dossier:
2021/0159(NLE)**

**ECOFIN 606
CADREFIN 296
UEM 161
FIN 474**

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	17 juni 2021
aan:	de heer Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2021) 328 final
Betreft:	Voorstel voor een UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Griekenland

Hierbij gaat voor de delegaties document COM(2021) 328 final.

Bijlage: COM(2021) 328 final

Brussel, 17.6.2021
COM(2021) 328 final

2021/0159 (NLE)

Voorstel voor een

UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD

**betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor
Griekenland**

{SWD(2021) 155 final}

Voorstel voor een

UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD

betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Griekenland

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit¹, en met name artikel 20,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De COVID-19-uitbraak heeft ontwrichtende gevolgen gehad voor de Griekse economie. In 2019 bedroeg het bruto binnenlands product per hoofd van de bevolking in lopende prijzen (bbp per capita) van Griekenland 55 % van het EU-gemiddelde. Volgens de voorjaarsprognoses 2021 van de Commissie is het reële bbp van Griekenland in 2020 gedaald met 8,2 % en wordt verwacht dat het over 2020 en 2021 samen zal zijn gedaald met 4,5 %. Aspecten voor de langere termijn met een impact op de economische prestaties op de middellange termijn zijn met name het hoge percentage langdurig werklozen, de lage productiviteitsgroei doordat de economische bedrijvigheid is geconcentreerd in traditionele en weinig innovatieve sectoren. Daarbij komt nog dat de grote regeldruk, bureaucratie en een trage en inefficiënte rechtspraak particuliere investeringen belemmeren.
- (2) Op 9 juli 2019 en op 20 juli 2020 heeft de Raad in het kader van het Europees Semester aanbevelingen gericht tot Griekenland. Met name heeft de Raad in 2019 Griekenland de aanbeveling gedaan om in 2019 en 2020: a) een duurzaam economisch herstel tot stand te brengen en de buitensporige macro-economische onevenwichtigheden aan te pakken door hervormingen voort te zetten en te voltooien in overeenstemming met de post-programmatoezeggingen die zijn gedaan op de vergadering van de Eurogroep van 22 juni 2018 (landspecifieke aanbeveling nr. 1 van 2019)², en b) het investeringsgerelateerd economisch beleid toe te spitsen op duurzaam

¹ PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17.

² Deze beleidstoezeggingen betreffen structurele hervormingen die zijn ingezet in het kader van de economische aanpassingsprogramma's om de Griekse economie beter te doen functioneren. De tijdslijn hiervoor loopt tot medio 2022. Zij worden gemonitord in het kader van verscherpt toezicht en de kwartaalevaluatie van de gemaakte progressie. De klemtoon ligt daarbij met name op de volgende domeinen: i) budgettair en budgettair-structureel beleid; ii) sociale voorzieningen; iii) financiële

vervoer en logistiek, milieubescherming, energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en interconnectieprojecten, digitale technologieën, O&O, onderwijs, vaardigheden, inzetbaarheid, gezondheid en de vernieuwing van stedelijke gebieden, rekening houdende met regionale verschillen en de noodzaak sociale integratie te waarborgen (landspecifieke aanbeveling nr. 2 van 2019). In 2020 heeft de Raad Griekenland de aanbeveling gedaan om in 2020 en 2021 actie te ondernemen om: a) overeenkomstig de “algemene ontsappingsclausule” alle nodige maatregelen te nemen om de pandemie doeltreffend aan te pakken, de economie te stimuleren en het daaropvolgende herstel te ondersteunen; als de economische omstandigheden dit toelaten, begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn en het waarborgen van de houdbaarheid van de schuld, waarbij de investeringen worden verhoogd; de veerkracht van het zorgstelsel te versterken en te zorgen voor adequate en gelijke toegang tot de gezondheidszorg (landspecifieke aanbeveling nr. 1 van 2020); b) de effecten op de werkgelegenheid en de sociale effecten van de crisis te beperken, onder meer door maatregelen te nemen zoals regelingen voor werktijdverkorting en te zorgen voor effectieve activeringssteun (landspecifieke aanbeveling nr. 2 van 2020); c) snel maatregelen uit te rollen om de economie liquiditeit, een blijvende kredietstroom en andere vormen van financiering te verschaffen, waarbij de klemtoon met name ligt op het midden- en kleinbedrijf dat het zwaarst door de crisis wordt getroffen; mature publieke investeringsprojecten te vervroegen en private investeringen aan te moedigen om het economisch herstel te bevorderen; de investeringen toe te spitsen op de groene en digitale transitie, met name op veilig en duurzaam vervoer en logistiek, het schoon en efficiënt opwekken en gebruiken van energie, milieu-infrastructuur, digitale infrastructuur met een zeer grote capaciteit en digitale vaardigheden; de doelmatigheid en digitalisering van de overheidsdiensten te verbeteren en de digitale transformatie van bedrijven te bevorderen (landspecifieke aanbeveling nr. 3 van 2020); en d) de hervormingen in overeenstemming met de post-programmatoezeggingen die zijn gedaan op de vergadering van de Eurogroep van 22 juni 2018, voort te zetten en te voltooien om een duurzaam economisch herstel opnieuw op te starten, wanneer de vanwege de COVID-19-uitbraak opgelegde beperkingen stapsgewijs zullen worden versoepeld (landspecifieke aanbeveling nr. 4 van 2020). De Commissie heeft een beoordeling gemaakt van de progressie bij de uitvoering van deze landspecifieke aanbevelingen toen het herstel- en veerkrachtplan is ingediend en is tot de bevinding gekomen dat aanzienlijke progressie is gemaakt met betrekking tot de aanbeveling om de pandemie doeltreffend aan te pakken, onder meer door het uitvoeren van maatregelen zoals regelingen werktijdverkorting en het verschaffen van liquiditeit aan getroffen ondernemingen, maar ook wat betreft de aanbeveling om de hervormingen in overeenstemming met de post-programmatoezeggingen die op de vergadering van de Eurogroep van 22 juni 2018 zijn gedaan, voort te zetten en te voltooien.

- (3) Op 26 mei 2021 heeft de Commissie een diepgaande evaluatie op grond van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad³ bekendgemaakt voor Griekenland. Deze analyse deed de Commissie concluderen dat

stabiliteit; iv) arbeids- en productmarkten; v) de Hellenic Corporation of Assets and Participations en privatisering, en vi) de modernisering van de overheidsdiensten.

³ Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden (PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25).

Griekenland buitensporige macro-economische onevenwichtigheden ondervindt, die met name verband houden met de hoge overheidsschuld, onvolledig herstel van het externe evenwicht en het hoge aandeel niet-renderende leningen, tegen een achtergrond van hoge werkloosheid en lage potentiële groei.

- (4) [De aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone heeft aanbevolen dat de lidstaten van de eurozone actie ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, om onder meer voor een beleidskoers te zorgen die het herstel ondersteunt, en convergentie, veerkracht en duurzame en inclusieve groei verder te verbeteren. Ook heeft de aanbeveling van de Raad aanbevolen om nationale institutionele kaders te versterken, te zorgen voor macrofinanciële stabiliteit en de EMU te voltooien en de internationale rol van de euro te versterken.] [Indien de aanbeveling van de Raad niet is aangenomen op het moment dat het eigenmiddelenbesluit is vastgesteld, zal deze overweging worden geschrapt.]
- (5) Op 27 april 2021 heeft Griekenland in overeenstemming met artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan (“Greece 2.0”) bij de Commissie ingediend. Het plan is ingediend na een in overeenstemming met het nationale juridische kader gevoerde procedure waarbij lokale en regionale overheden, sociale partners, organisaties uit het maatschappelijke middenveld en andere relevante betrokkenen zijn geraadpleegd. Het nationale draagvlak voor de herstel- en veerkrachtplannen schraagt de succesvolle uitvoering en het blijvende effect ervan op het nationale niveau en de geloofwaardigheid op het Europese niveau. Krachtens artikel 19 van die verordening heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld, rekening houdende met de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening.
- (6) De herstel- en veerkrachtplannen moeten de algemene doelstellingen nastreven van de herstel- en veerkrachtfaciliteit die bij Verordening (EU) 2021/241 is ingesteld, en van het herstelinstrument voor de Europese Unie dat door Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad⁴ is opgezet om het herstel in de nasleep van de COVID-19-crisis te ondersteunen. Zij moeten de economische, sociale en territoriale cohesie van de Unie bevorderen door bij te dragen aan de zes pijlers die in artikel 3 van Verordening (EU) 2021/241 worden genoemd. De uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten zal een gecoördineerde investerings- en hervormingsinspanning in de hele Unie zijn. Via de gecoördineerde en gelijktijdige uitvoering van deze hervormingen en investeringen en de uitvoering van grensoverschrijdende projecten, zullen deze hervormingen en investeringen elkaar onderling versterken en zullen zij positieve overloopeffecten in de hele Unie creëren. Daarom zal één derde van de impact van de faciliteit op de groei en banencreatie in de lidstaten komen van overloopeffecten uit andere lidstaten.

Evenwichtige respons door de bijdrage aan de zes pijlers

- (7) In overeenstemming met artikel 19, lid 3, punt a), van en punt 2.1 van bijlage V bij de Verordening (EU) 2021/241 vormt het herstel- en veerkrachtplan in hoge mate (score A) een alomvattende en voldoende evenwichtige respons op de economische en sociale situatie en draagt het zodoende bij aan elk van de zes in artikel 3 van

⁴ Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad van 14 december 2020 tot vaststelling van een herstelinstrument van de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel na de COVID-19-crisis (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 23).

Verordening (EU) 2021/241 bedoelde pijlers, daarbij rekening houdende met de specifieke uitdagingen, de financiële toewijzing aan de betrokken lidstaat en de gevraagde steun via leningen.

- (8) Artikel 3 van Verordening (EU) 2021/241 bepaalt dat het toepassingsgebied van de faciliteit beleidsgebieden bestrijkt die van Europees belang zijn en die in zes pijlers zijn ondergebracht: a) groene transitie; b) digitale transformatie; c) slimme, duurzame en inclusieve groei, met inbegrip van economische cohesie, banen, productiviteit, concurrentievermogen, onderzoek, ontwikkeling en innovatie, en een goed functionerende interne markt met sterke kmo's; d) sociale en territoriale cohesie; e) gezondheid en economische, sociale en institutionele veerkracht, met het oog op onder andere het vergroten van crisisparaatheid en van het reactievermogen bij crisissituaties, en f) beleid voor de volgende generatie, kinderen en jongeren, zoals onderwijs en vaardigheden. De hervormingen en investeringen in het plan dragen bij aan al deze zes pijlers. Daarnaast is er een algemeen evenwicht tussen de pijlers c), d), e) en f). Daarom vormt het plan in hoge mate een alomvattende en voldoende evenwichtige respons op de economische en sociale situatie van Griekenland.
- (9) Wat meer bepaald de groene transitie betreft, bevat het plan maatregelen om Griekenland te laten overstappen naar een koolstofarm energiemodel, broeikasgasemissies te reduceren, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te verhogen, energie-efficiëntie en de energierenovatie van gebouwen te bevorderen, duurzame vervoersvormen te introduceren en het natuurlijke milieu te beschermen. Bij hervormingen en investeringen op het gebied van digitale transformatie gaat het om het verbeteren van de connectiviteit en de breedbanddekking, de digitalisering van overheidsdiensten en sleutelsectoren van de economie, en de ontwikkeling van digitale infrastructuur en digitale vaardigheden. Om duurzame en inclusieve groei te ondersteunen, voorziet het plan in maatregelen om particuliere investeringen – ook voor het mkb – te versterken, het ondernemingsklimaat te verbeteren, onderzoek, ontwikkeling en innovatieprestaties te stimuleren, de werkgelegenheid te verhogen en vaardigheden aan banen te koppelen, en de overheidsdiensten en de rechtspraak doelmatiger te laten functioneren. Voorts zijn er gerichte maatregelen om de sociale cohesie te versterken door uitdagingen aan te pakken op het gebied van arbeidsmarktparticipatie, ontwikkeling van vaardigheden en gelijke kansen, terwijl een aantal investeringen de territoriale cohesie bevordert. Voorts bevat het plan, om negatieve schokken tegen te gaan en beter op crises te reageren, initiatieven om hardnekkige problemen in de zorg en de sociale zekerheid aan te pakken (sociale veerbaarheid), om duurzame overheidsfinanciën, veerkracht van de financiële sector en diversificatie van de economische bedrijvigheid te stimuleren (economische veerkracht) en om te zorgen voor efficiënte overheidsdiensten en behoorlijk bestuur (institutionele veerkracht). Wat beleidsinitiatieven voor de komende generatie betreft, hervormingen en investeringen op alle onderwijsniveaus zetten in op de digitalisering van processen en infrastructuur en op de ontwikkeling van digitale vaardigheden van jongeren, terwijl bij andere maatregelen de klemtoon ligt op voor- en vroegschoolse educatie en kinderopvang.
- (10) Griekenland zet in op het stimuleren van particuliere investeringen, via een leningfaciliteit die van de volgende distributiekanaalen gebruik moet maken: i) internationale financiële instellingen – via operationele overeenkomsten; ii) commerciële banken – via een open selectieoproep; iii) een equityplatform – via een mandaatsovereenkomst; en iv) een nationaal InvestEU-compartiment – via een

bijdrageovereenkomst. Deze overeenkomsten en de oproep voor de selectie van commerciële banken moeten bepalingen bevatten over de selectiecriteria van gesteunde ondernemingen met inachtneming van Verordening (EU) 2021/241 en de technische handvatten van de Commissie over het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan” (2021/C58/01), die het gebruik voorschrijven van een duurzaamheidstoets, een lijst van uitgesloten activiteiten, wettelijk verplichte compliancechecks door een onafhankelijke accountant bij van de duurzaamheidstoets vrijgestelde transacties, en de selectie van activiteiten met inachtneming van relevante Unie- en nationale milieuwetgeving. De toezegging voor internationale financiële instellingen, commerciële banken en InvestEU om middelen te investeren ten behoeve van de klimaattransitie en de digitale transitie, moet worden uitgevoerd aan de hand van de methodologie in de bijlagen VI en VII bij Verordening (EU) 2021/241, terwijl onafhankelijke accountants de inachtneming moeten nagaan van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan” en de klimaatdoelstellingen en digitale doelstellingen in het kader van Verordening (EU) 2021/241.

Alle of een significant deel van de in de landspecifieke aanbevelingen vastgestelde uitdagingen aanpakken

- (11) In overeenstemming met artikel 19, lid 3, punt b), van en afdeling 2.2 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zou het herstel- en veerkrachtplan moeten bijdragen aan de doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de uitdagingen (score A) die zijn vastgesteld in de relevante landspecifieke aanbevelingen, met inbegrip van de begrotingsaspecten daarvan, en tot Griekenland gerichte en op grond van artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 gedane aanbevelingen, of uitdagingen die zijn vastgesteld in andere relevante documenten die de Commissie officieel heeft goedgekeurd in het kader van het Europees Semester. Wat betreft landspecifieke aanbeveling nr. 1 van 2019 en landspecifieke aanbeveling nr. 4 van 2020, het beleid dat wordt gevoerd om de specifieke toezeggingen uit te voeren die Griekenland in de Eurogroep van juni 2018 heeft gedaan, zal verder worden gemonitord in het kader van het verscherpt toezicht.
- (12) De aanbevelingen met betrekking tot de onmiddellijke reactie van het begrotingsbeleid op de pandemie kunnen worden geacht buiten het toepassingsgebied van het Griekse herstel- en veerkrachtplan te vallen. Overeenkomstig de bepalingen van de algemene ontsnappingsclausule, en als reactie op de COVID-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende economische neergang, heeft Griekenland begrotingsmaatregelen vastgesteld om de capaciteit van zijn zorgstelsel te vergroten, de pandemie in te dammen en bijstand te verlenen aan personen en sectoren die bijzonder zijn getroffen. Deze krachtige beleidsrespons heeft de bbp-krimp verzacht, hetgeen op zijn beurt de stijging van het overheidstekort en de overheidsschuld heeft getemperd⁵.
- (13) Het plan bevat ook een uitgebreide reeks elkaar onderling versterkende hervormingen en investeringen die bijdragen aan een daadwerkelijke oplossing voor alle of een aanzienlijk deel van de economische en sociale uitdagingen die zijn geschetst in de landspecifieke aanbevelingen die de Raad in 2019 en 2020 in het kader van het Europees Semester tot Griekenland heeft gericht, met name op het gebied van: de kwaliteit en houdbaarheid van de overheidsfinanciën; de toegankelijkheid en

⁵ Aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2021 van Griekenland (COM(2021) 508 final).

veerkracht van het zorgstelsel; het actief arbeidsmarktbeleid; beleid ten behoeve van publieke en private investeringen op het gebied van onderwijs, vaardigheden en inzetbaarheid; onderzoek en ontwikkeling; veiligheid en duurzaamheid van het vervoer en de logistiek; schone en efficiënte productie en schoon en efficiënt gebruik van energie, met inbegrip van projecten voor hernieuwbare energie en interconnectie; milieu-infrastructuur; stadsvernieuwing, en de digitale transformatie van de overheidsdiensten en het bedrijfsleven. Het plan bevat ook een aanzienlijk aantal maatregelen die een antwoord bieden op uitdagingen op het gebied van structureel begrotingsbeleid, sociale voorzieningen, financiële stabiliteit, arbeids- en productmarkten, en de modernisering van de overheidsdiensten, die zodoende een follow-up van, verruiming van en aanvulling op post-programmatoezeggingen zijn. Op de middellange termijn zou de uitvoering van het plan, doordat het sterk de klemtoon legt op investeringen, werkgelegenheid en productiviteitsverhogende beleidsinitiatieven, het economisch herstel moeten schragen en zo bijdragen aan het behalen van een prudente begrotingspositie en het garanderen van de houdbaarheid van de schuld in overeenstemming met de desbetreffende landspecifieke aanbeveling (landspecifieke aanbeveling nr. 1 van 2020). De voorgestelde maatregelen voor een actief arbeidsmarktbeleid zijn divers en gericht op groepen die ondersteuning behoeven. Zij zetten in op banencreatie en dragen tegelijk bij aan de groene transitie (landspecifieke aanbeveling nr. 2 van 2020). Het plan helpt bij het aanpakken van belangrijke uitdagingen waar het Griekse onderwijsstelsel voor staat en voorziet in aanzienlijke investeringen in vaardigheden via een leven lang leren, met sterke aandacht voor digitale transformatie in beide onderwijssegmenten (landspecifieke aanbeveling nr. 3 van 2020 en landspecifieke aanbeveling nr. 2 van 2019). Gerichte maatregelen worden voorgesteld om de maatschappelijke integratie van kwetsbare groepen te bevorderen, zoals mensen met een handicap en dak- en thuislozen, Roma en mensen in extreme armoede, terwijl er daarnaast ook een aantal maatregelen is om de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen te bevorderen (landspecifieke aanbeveling nr. 2 van 2020).

- (14) Het plan voorziet in het versnellen van de mature publieke investeringsprojecten en het bevorderen van particuliere investeringen in prioritaire sectoren, onder meer in sectoren die bijdragen aan de digitale en groene transitie, met maatregelen voor energie-efficiëntie, duurzaam vervoer, milieubescherming en stadsvernieuwing, die in verhouding staan tot de daarmee samenhangende uitdagingen, in lijn met de landspecifieke aanbevelingen inzake publieke en private investeringen (landspecifieke aanbeveling nr. 3 van 2020 en landspecifieke aanbeveling nr. 2 van 2019). Daarnaast helpt het plan om de uitdagingen aan te pakken op het gebied van de digitalisering van de overheidsdiensten en het bedrijfsleven (landspecifieke aanbeveling nr. 3 van 2020 en landspecifieke aanbeveling nr. 2 van 2019). Het plan bouwt voort en is een aanvulling op cruciale structurele hervormingen die in het kader van de economische aanpassingsprogramma's zijn ingezet, om het ruimere functioneren van de economie te verbeteren, en die momenteel worden gemonitord in het kader van het raamwerk voor verscherpt toezicht. Het plan komt met ambitieuze hervormingen van het ondernemingsklimaat, het arbeidsmarktbeleid en het sociaal beleid, het zorgstelsel en de overheidsdiensten, met inbegrip van de belastingdienst en de rechtspraak. Deze hervormingen worden geflankeerd door investeringen die de uitvoering ervan ondersteunen (landspecifieke aanbeveling nr. 4 van 2020 en landspecifieke aanbeveling nr. 1 van 2019).

- (15) Het plan zou, doordat het de zo-even genoemde uitdagingen aanpakt, ook moeten bijdragen aan het corrigeren van de buitensporige macro-economische onevenwichtigheden die Griekenland ondervindt, met name wat betreft de hoge overheidsschuld, het onvolledige herstel van het externe evenwicht en het hoge aandeel niet-renderende leningen, tegen een achtergrond van hoge werkloosheid en lage potentiële groei⁶.

Bijdrage aan het groeipotentieel, de jobcreatie en de economische, sociale en institutionele veerkracht

- (16) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt c), van en punt 2.3 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting een hoge impact hebben (score A) op het versterken van het groeipotentieel, de banencreatie en de economische, sociale en institutionele veerkracht van Griekenland, waarmee wordt bijgedragen aan de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, onder meer door de bevordering van beleidsinitiatieven voor kinderen en jongeren, alsmede op het verzachten van de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis en daarmee het bevorderen van de economische, sociale en territoriale cohesie en de convergentie binnen Griekenland en binnen de Unie.
- (17) Simulaties door de diensten van de Commissie laten zien dat het plan het potentieel heeft om het reële bbp van Griekenland tegen 2026 met 2,1 tot 3,3 % te doen stijgen⁷. Het plan bouwt voort op en sluit aan bij het uitgebreide ontwikkelingsplan voor de Griekse economie dat in november 2020 is bekendgemaakt⁸. Zo biedt het een oplossing voor de belangrijkste hinderpalen voor groei op lange termijn in Griekenland, en met name de aanzienlijke investeringskloof en de noodzaak om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, maar ook de efficiëntie en de kwaliteit van de overheidsdiensten en de rechtspraak. De uitvoering van de plannen voor een actief arbeidsmarktbeleid en voor omscholing en bijscholing dragen het potentieel in zich om de arbeidsmarktparticipatie en de werkgelegenheid – ook van vrouwen – te vergroten.
- (18) De productiviteit van de economie zou dankzij diverse maatregelen moeten stijgen. Sommige hervormingen moeten het ondernemingsklimaat verbeteren en ondernemen gemakkelijker helpen te maken, hetgeen wordt aangevuld met stappen vooruit op het gebied van digitalisering. De verwachting is dat de overheidsdiensten worden gemoderniseerd en de regeldruk zou moeten afnemen, terwijl verbeteringen bij de belastingdienst voor een groeivriendelijk fiscaal klimaat zouden helpen te zorgen. Het plan bevat een ambitieuze agenda om de efficiëntie en de kwaliteit van de rechtspraak te verbeteren via digitalisering, herziening van de gerechtelijke kaarten en projecten om in fysiek en menselijk kapitaal te investeren. Voorts zullen extra middelen die via de leningfaciliteit naar de particuliere sector gaan, particuliere investeringen stimuleren.

⁶ Deze macro-economische onevenwichtigheden betreffen de aanbevelingen die in 2019 en 2020 overeenkomstig artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 zijn gedaan.

⁷ Die simulaties geven het totale effect van NextGenerationEU weer, die ook financiering voor React-EU omvat, en verhoogde financiering voor Horizon, InvestEU, het fonds voor een rechtvaardige transitie, het fonds voor plattelandsontwikkeling en rescEU. In die simulatie is het mogelijke positieve effect van structurele hervormingen, dat aanzienlijk kan zijn, niet meegenomen.

⁸ Het plan is (in het Grieks) gepubliceerd en is op de website van het kabinet beschikbaar onder: https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2020/11/growth_plan_2020-11-23_1021.pdf

- (19) Het plan bevat een uitgebreide reeks maatregelen om tekortkomingen op de arbeidsmarkt weg te werken en de sociale cohesie te verbeteren. Deze maatregelen zullen zorgen voor capaciteitsopbouw bij arbeidsbemiddelingsdiensten en sociale diensten. De ingrijpende herziening van het wetboek voor arbeidsrecht en verbeteringen van de efficiëntie van de overheidsdiensten dankzij digitalisering en betere monitoring van de arbeidsmarkt zouden de kwetsbaarheid voor schokken moeten verminderen. Voorts zouden deze maatregelen aan de cohesie moeten bijdragen doordat zij arbeidsmarktparticipatie stimuleren, onder meer van kwetsbare groepen.
- (20) De uitvoering van het plan zou daadwerkelijk moeten helpen om talrijke uitdagingen op werkgelegenheids- en sociaal gebied aan te pakken die van belang zijn voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten. Om gelijke kansen op en gelijke toegang tot de arbeidsmarkt te bevorderen, denkt het plan aan een nieuwe strategie voor een leven lang leren en een modernisering van het stelsel voor bijscholing en omscholing. De hervorming zou de thans versnipperde programma's nieuw vormgeven en aanpassen, nieuwe curricula ontwikkelen die aansluiten bij de behoeften van de arbeidsmarkt, en zorgen voor een beoordelingsraamwerk voor de aanbieders van bijscholingsprogramma's. Ook wordt gedacht aan investeringen om beroepsonderwijs en -opleiding verder te moderniseren. Om de dynamiek van de arbeidsmarkt te verbeteren, wil Griekenland ook sterk investeren in programma's voor bijscholing en omscholing.

Geen ernstige afbreuk doen aan

- (21) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt d), van en punt 2.4 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting waarborgen dat geen enkele van de daarin opgenomen maatregel voor de uitvoering van hervormingen en investeringsprojecten ernstig afbreuk doet aan milieudoelstellingen (score A) in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad⁹ (het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”).
- (22) Voor elk van de maatregelen zou het herstel- en veerkrachtplan moeten borgen dat geen ernstige afbreuk wordt gedaan aan een van de zes milieudoelstellingen in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) No 2020/852: klimaatmitigatie, klimaatadaptatie, duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen, circulaire economie, de preventie en bestrijding van verontreiniging, en de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen. Griekenland heeft de nodige onderbouwing volgens de technische handvatten van de Commissie over het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan” (2021/C58/01) verschaft. Waar nodig, heeft Griekenland de uitvoering voorgesteld van mitigerende maatregelen om te garanderen dat “geen ernstige afbreuk wordt gedaan aan”, hetgeen via de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen zou moeten zijn geborgd.
- (23) Bijzondere aandacht gaat daarbij naar horizontale regelingen, met inbegrip van regelingen waarin een lening wordt gevraagd, waarbij de voorwaarden voor de

⁹ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

inachtneming van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan” zijn vastgelegd in de vormgeving van de regelingen en moeten zijn uitgewerkt in een mijlpaal of streefdoel.

Bijdrage aan de groene transitie, inclusief biodiversiteit

- (24) In overeenstemming met artikel 19, lid 3, punt e), van en punt 2.5 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen die daadwerkelijk in hoge mate bijdragen (score A) aan de groene transitie, met inbegrip van biodiversiteit, of om de daaruit voortvloeiende uitdagingen aan te pakken. De maatregelen ter ondersteuning van de klimaatdoelstellingen zijn goed voor 37,5 % van de totale toewijzing van het plan, berekend volgens de methodologie van bijlage VI bij Verordening (EU) 2021/241. Overeenkomstig artikel 17 van Verordening (EU) 2021/241 is het herstel- en veerkrachtplan in overeenstemming met de informatie uit het nationale energie- en klimaatplan 2030.
- (25) Hervormingen en investeringen zouden een aanzienlijke bijdrage moeten leveren om vooruitgang te boeken bij de decarbonisatie- en energietransitiedoelstellingen van Griekenland zoals die zijn beschreven in het nationale energie- en klimaatplan (NECP 2030) en de routekaart CO₂-neutraliteit 2050 – en zouden zo bijdragen aan het klimaatstreefdoel en de klimaatdoelstelling van de Unie. Een aantal van de investeringen die aan de groene transitie bijdragen, maakt deel uit van ruimere nationale plannen – zoals de langetermijnstrategie inzake renovatie, de afvalbeheerstrategie, herbebossing, circulaire economie en biodiversiteit – en zou moeten bijdragen aan de uitvoering van deze strategieën.
- (26) Het herstel- en veerkrachtplan bevat maatregelen die gericht zijn op een aantal uitdagingen op het gebied groene transitie. Wat schone energie betreft, bevat het plan zowel hervormingen als investeringen die het aandeel van de hernieuwbare energiebronnen in de energiemix van Griekenland moeten vergroten. Aanzienlijke investeringen staan gepland om de energie-efficiëntie van de verouderende woningvoorraad in Griekenland te verbeteren, aangevuld met maatregelen gericht op huishoudens in energiearmoede. Andere aanzienlijke klimaat- en milieubijdragen worden geleverd door maatregelen ten behoeve van duurzame mobiliteit, via zowel hervormingen als investeringen die het stadsvervoer moeten verbeteren en de infrastructuur voor elektrische voertuigen moeten versterken. Het plan bevat maatregelen die de biodiversiteit moeten ondersteunen, via herbebossing die aangetaste biosystemen moet herstellen, en de milieubescherming moeten versterken via de invoering van een monitoringsysteem van soorten en habitatsoorten. Het plan bevat investeringen in duurzame landbouw die innovatie zouden moeten bevorderen en het milieu moeten beschermen door het milieuprofiel van landbouwbedrijven te verbeteren en door maatregelen voor klimaatmitigatie. Ten slotte zet de leningfaciliteit in op klimaatactiviteiten op een aantal specifieke terreinen, zoals energie-efficiëntie en demonstratieprojecten voor de particuliere sector met aanzienlijke energiebesparing of reductie van broeikasgasemissies, nieuwe capaciteit voor energie uit hernieuwbare energiebronnen (zonne- en windenergie) en slimme energiesystemen.

- (27) Wat betreft de milieudoelstellingen zoals die in Verordening (EU) 2020/852¹⁰ zijn vastgelegd, bevat het plan maatregelen inzake klimaatmitigatie die de broeikasgasemissies moeten reduceren, vooral door de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren. Het plan bevat een aantal maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie – zoals het opstellen van gemeentelijke bestemmingsplannen die moeten bijdragen aan stadsvernieuwing en gemeenten klimaatbestendiger maken – en op het gebied van de versterking van infrastructuur voor hoogwaterbescherming. Verder zijn aan maatregelen inzake watervoorziening en huishoudelijk afvalwater specifieke doelstellingen gekoppeld die waterlekken en energieverbruik moeten beperken – en zo moeten bijdragen aan een duurzamer gebruik van watervoorraden. Wat ten slotte biodiversiteit betreft, het plan omvat een herbebossingsmaatregel die het bosareaal met 16 500 ha moet doen toenemen; hiervoor zullen vooral inheemse soorten worden gebruikt.

Bijdrage aan de digitale transitie

- (28) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt f), van en punt 2.6 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan maatregelen die in hoge mate daadwerkelijk bijdragen (score A) aan de digitale transitie of de aanpak van de daaruit voortvloeiende uitdagingen. De maatregelen ter ondersteuning van de digitale doelstellingen zijn goed voor 23,3 % van de totale toewijzing van het plan, berekend volgens de methodologie van bijlage VII bij Verordening (EU) 2021/241.
- (29) Het herstel- en veerkrachtplan bevat maatregelen op het gebied van digitale transitie, doordat het de daarmee samenhangende uitdagingen aanpakt en al bij al goed is afgestemd op de centrale doelstellingen van de digitale strategie van de Unie en de digitale prioriteiten die de Commissie in de jaarlijkse strategie voor duurzame groei 2021 heeft vastgesteld. Bij deze maatregelen gaat het om connectiviteit, interoperabiliteit bij de vormgeving van publieke diensten, cybersecurity, artificiële intelligentie, ontwikkeling van digitale vaardigheden, beschikbaarheid van open data, en empowerment en gelijkwaardige deelname van vrouwen, ouderen en kwetsbare groepen aan het digitale tijdperk. Component 2.1 van het plan bevat investeringen ten behoeve van de installatie van glasvezelinfrastructuur in gebouwen, de aanleg van 5G-netwerken die alle belangrijke Griekse snelwegen dekken, de aanleg van onderzeese kabels voor de interconnectie van Griekse eilanden en de interconnectie met Cyprus, en het gebruik van ruimtevaarttechnologie en -toepassingen. Hervormingen creëren het raamwerk dat nodig is om de overstap naar snelle breedbandverbindingen en de transitie naar 5G-technologie te helpen ondersteunen. Maatregelen in component 2.2 zetten in op de digitale transformatie van overheidsdiensten wat betreft archiveren en versterkte digitale dienstverlening, verbetering van bedrijfsprocessen, meer interoperabiliteit tussen systemen en data, cybersecurity en datagovernancestrategieën en -beleid, en een ruimer gebruik van geavanceerde technologie zoals cloudcomputing en big data. Component 2.3 wil, mede in samenhang met maatregelen uit component 4.1, de invoering stimuleren van digitale technologieën in het bedrijfsleven – en met name het mkb – door de belangrijkste uitdagingen inzake digitale inclusie aan te pakken. Deze initiatieven moeten het mogelijk maken een digitaal zakelijk ecosysteem te creëren en zullen

¹⁰ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

helpen om digitale diensten, dataplatforms en -ruimtes, en kassa's en betaalterminals (POS) die met nieuwe technologie werken, bij het mkb ingang te laten vinden. Samen met andere maatregelen uit de componenten 4.1 en 4.6 zouden de maatregelen uit component 2.3 moeten bijdragen aan de digitale transitie van de Griekse industrie, aan het versnellen van de transitie ervan naar Industry 4.0 en aan de transformatie van businessmodellen die bedrijven concurrerender en veerkrachtiger moeten maken. Het plan bevat (in component 3.2) maatregelen om de huidige digitale kloof in de dimensie van het menselijke kapitaal te dichten, door het stelsel voor een leven lang leren te moderniseren en aan te passen en door ervoor te zorgen dat het stelsel voor bij- en omscholing van werknemers beantwoordt aan de behoeften van de markt, met een klemtoon op digitale vaardigheden. Dergelijke maatregelen zouden de digitale kloof moeten helpen te dichten en de digitale basisgeletterdheid in de brede bevolking te versterken. Ten slotte moet de leningfaciliteit inzetten op digitale activiteiten op een aantal terreinen, met name via investeringen in breedbandnetwerken met zeer hoge capaciteit, investeringen voor de digitalisering van zowel het mkb als grote ondernemingen, investeringen in de ontwikkeling en uitrol van cybersecuritytechnologie, geavanceerde digitale technologieën en andere soorten ICT-infrastructuur.

- (30) De maatregelen uit het plan die betrekking hebben op de digitale transitie, blijken goed in te spelen op de tekortkomingen van Griekenland op digitaal gebied zoals die zijn vastgesteld in de index van de digitale economie en samenleving (DESI). De verwachting is dat deze maatregelen bestaande nationale plannen en initiatieven daadwerkelijk aanvullen en, alles samengenomen, sterk aan de digitale transformatie van de Griekse economie en samenleving bijdragen doordat zij het concurrentievermogen en de veerkracht van de economie versterken, zonder de inclusie uit het oog te verliezen. Daarnaast zullen deze maatregelen voor een transformatieve verandering zorgen en een blijvend effect hebben.

Blijvend effect

- (31) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt g), van en deel 2.7 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zal het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting in hoge mate een blijvend effect sorteren voor Griekenland (score A).
- (32) Het plan bevat een reeks hervormingen die tot blijvende veranderingen in het beleid moeten leiden en aan de doeltreffende uitvoering ervan moeten bijdragen. Hervormingen om de regeldruk voor ondernemers te verlichten en de kwaliteit van wet- en regelgeving te verbeteren, zullen een gelijk speelveld voor bedrijven tot stand helpen te brengen en zullen het investeringspotentieel van Griekenland ontsluiten. Met het oog daarop zouden maatregelen ter versterking van het markttoezicht moeten bijdragen aan de effectieve beleidshandhaving. Wat betreft het energiebeleid, moet de stroomlijning van de procedure voor de vergunningverlening voor centrales op hernieuwbare energiebronnen een oplossing helpen te bieden voor de lange aanlooptijden voordat hernieuwbare energiebronnen kunnen worden ingezet, en de groene transitie van Griekenland ondersteunen, evenwel met inachtneming van de milieuwetgeving. Hervormingen van de financiële sector zetten in op het verbeteren van de besluitvorming inzake kredieten, op het verder uitbouwen van de markt voor niet-renderende leningen door informatieasymmetrie aan te pakken en op het versterken van de kapitaalmarkten, om zodoende de economische veerkracht van Griekenland bij toekomstige schokken te vergroten. Belangrijke initiatieven om de governance op alle niveaus van de overheidsdiensten te verbeteren, de

aanwervingsprocedures te moderniseren en de nationale raamwerken voor overheidsopdrachten en corruptiebestrijding te versterken, zouden een oplossing moeten bieden voor inherente structurele zwakke punten. Belangrijke hervormingen van de rechtspraak moeten het systeem moderniseren en de kwaliteit en efficiëntie ervan verbeteren, onder meer door de herziening van de gerechtelijke kaart, door digitalisering en door bijscholing van rechters en griffiepersoneel.

- (33) De investeringen in het plan moeten de onderliggende oorzaken van de geconstateerde cruciale uitdagingen aanpakken en lijken uit financieel en budgettair oogpunt houdbaar. Een groot aantal investeringen in digitale infrastructuur voor overheidsdiensten staat gepland, op zowel het centrale als het gemeentelijke niveau. In combinatie met een programma voor een ingrijpende vereenvoudiging van procedures zouden deze investeringen moeten leiden tot een blijvende structurele verandering in het functioneren van de overheidsdiensten en zouden zij een oplossing moeten bieden voor het beperkte aantal overheidsdiensten dat digitaal beschikbaar is voor zowel burgers als bedrijven. Voorts zouden aanzienlijke digitale investeringen bij de belastingdienst moeten bijdragen aan de strijd tegen belastingontduiking en smokkel en zouden zij de regeldruk voor belastingplichtigen moeten reduceren. De invoering van digitale processen en instrumenten in de rechtspraak zal, in combinatie met de opleiding van rechters en griffiepersoneel, de rechtbanken beter laten functioneren. Investerings in onderwijs, sociale voorzieningen, zorg en arbeidsbemiddeling, en de bij- en omscholing van werknemers, met een klemtoon op groene en digitale vaardigheden, zouden de veerkracht moeten veilig stellen en de kwaliteit van deze kritieke diensten verbeteren, op een inclusieve en duurzame wijze. Aanzienlijke investeringen staan ook gepland om de langetermijndoelstellingen van het milieu- en decarbonisatiebeleid te helpen behalen, onder meer in de energie-efficiënte renovatie van gebouwen, strategische projecten voor groene stadsvernieuwing, rehabilitatie van door bruinkoolwinning getroffen gebieden, installatie van oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen en maatregelen ten behoeve van herbebossing en duurzame landbouw. De blijvende effecten van het plan kunnen ook worden versterkt door synergie-effecten tussen het plan en andere programma's die door de Europese Unie worden gefinancierd (daaronder begrepen fondsen van het EU-cohesiebeleid en InvestEU), met name door de diepgewortelde territoriale uitdagingen ingrijpend aan te pakken en door een evenwichtige ontwikkeling te bevorderen.

Monitoring en uitvoering

- (34) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt h), van en deel 2.8 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zijn de in het herstel- en veerkrachtplan voorgestelde regelingen afdoende (score B) om te zorgen voor een doeltreffende monitoring en uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het beoogde tijdschema en de beoogde mijlpalen en streefdoelen, alsmede de daarbij behorende indicatoren.
- (35) Het herstel- en veerkrachtplan bevat een beheer- en controlesysteem met vier instanties: het coördinatieagentschap voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit, de bevoegde diensten van de vakministeries, uitvoeringsinstanties en de Auditdienst van de Staat (EDEL). De algemene verantwoordelijkheid voor de coördinatie van de uitvoering en monitoring ligt bij het recentelijk opgerichte coördinatieagentschap voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit, dat onderdeel is van het ministerie van Financiën. Het overgrote deel van de uitvoeringsinstanties die met de uitvoering van de maatregelen is belast, moet nog worden aangewezen. Overeenkomstig artikel 20, lid 5,

punt e), van Verordening (EU) 2021/241 moet Griekenland, om te voldoen aan artikel 22 van die verordening, het beheer- en controlesysteem opzetten voordat het eerste betalingsverzoek bij de Europese Commissie wordt ingediend. Het plan bevat een gedetailleerd overzicht van de geplande monitoring- en rapportageprocedures.

- (36) De mijlpalen en streefdoelen van het Griekse plan zijn een passend systeem om de uitvoering van het plan te monitoren. Zij zijn doorgaans voldoende duidelijk en omvattend om te borgen dat het behalen van die mijlpalen en streefdoelen kan worden getraceerd en gecontroleerd. Voorts zijn de mijlpalen en streefdoelen relevant en acceptabel omdat de reikwijdte ervan een afspiegeling is van de algemene doelstelling van de maatregelen.
- (37) De mijlpalen en streefdoelen zijn ook relevant voor reeds voltooide maatregelen die in aanmerking komen overeenkomstig artikel 17, lid 2, van de verordening. Om een betalingsverzoek te kunnen rechtvaardigen, moeten deze mijlpalen en streefdoelen in de loop van de tijd op bevredigende wijze worden bereikt.
- (38) De lidstaten moeten zorgen voor communicatie en erkenning van de financiële steun in het kader van de faciliteit, overeenkomstig artikel 34 van Verordening (EU) 2021/241. In het kader van het instrument voor technische ondersteuning kunnen de lidstaten om technische ondersteuning bij de uitvoering van hun plan verzoeken.

Kostenberekening

- (39) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt i), van en deel 2.9 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 is de in het plan verstrekte motivering voor het bedrag van de geraamde totale kosten van het plan in redelijke mate (score B) redelijk en aannemelijk, strookt het met het kostenefficiëntiebeginsel en staan de kosten in verhouding tot de verwachte nationale economische en sociale effecten.
- (40) Een gedetailleerde uitsplitsing van de kosten per maatregel is verschaft, waarbij de methodiek voor het berekenen van de kostprijs verschilt tussen de maatregelen, en de bottom-upbenadering het meest verspreid is. Voor de aanzienlijke meerderheid van de maatregelen zijn de kosten als redelijk, aannemelijk, kostenefficiënt en in verhouding te bestempelen. Het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan staat ook in verhouding tot de verwachte sociaal-economische effecten van de in het plan opgenomen beoogde maatregelen op de economie en de verschaftte onderbouwing van de kostenraming is doorgaans voldoende. Voor een beperkt aantal kostenramingen kwamen de kosten in redelijke mate hoger uit dan de bandbreedte voor kosten. De kostenraming werd gemaakt door een externe consultant en kreeg de goedkeuring van het Griekse nationaal comité voor de productiviteit. Ten slotte zijn de geraamde totale kosten van het ingediende herstel- en veerkrachtplan in overeenstemming met het kostenefficiëntiebeginsel, en staan de kosten in verhouding tot het verwachte nationale economische en sociale effect.

Bescherming van financiële belangen

- (41) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt j), van en deel 2.10 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zijn de in het herstel- en veerkrachtplan voorgestelde regelingen passend (score A) om corruptie, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de financiële middelen die op grond van die verordening zijn verstrekt, te voorkomen, op te sporen en recht te zetten, en wordt verwacht dat de regelingen daadwerkelijk dubbele financiering in het kader van die verordening en andere

Unieprogramma's voorkomen. Dit laat de toepassing onverlet van andere instrumenten om de naleving van het EU-recht te bevorderen en te handhaven, onder meer het voorkomen, opsporen en corrigeren van corruptie, fraude en belangenconflicten, en het beschermen van de financiën van de Unie overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad.

- (42) Een aanvullende mijlpaal vormt de eis dat het juridische mandaat van de Auditdienst van de Staat moet worden vastgesteld en dat de beheerscontrole- en auditsystemen moeten worden opgezet waarmee: a) data kunnen worden verzameld en het bereiken van mijlpalen en streefdoelen kan worden gemonitord; b) beheersverklaringen en de samenvatting van de uitgevoerde audits, maar ook betalingsverzoeken kunnen worden opgesteld, en c) de procedures kunnen worden vastgelegd voor het verzamelen en opslaan van data over begunstigen, contractanten, subcontractanten en beneficial owners, overeenkomstig artikel 22 van Verordening (EU) 2021/241, voor het eerste betalingsverzoek tegen 30 september 2021. Er moet een specifiek auditverslag komen over de opzet van het systeem. Dat verslag moet eventuele geconstateerde zwakke punten en genomen of geplande remediërende maatregelen analyseren.
- (43) Het controle- en auditsysteem dat Griekenland heeft opgezet, is coherent vormgegeven om te voldoen aan de vereisten van Verordening (EU) 2021/241. Het interne controlesysteem is gebaseerd op robuuste processen en structuren: de rol en verantwoordelijkheid van de verschillende actoren bij controles en audits zijn helder, er is een passende scheiding tussen de betrokken controlefuncties en de onafhankelijkheid van de actoren die audits uitvoeren, is geborgd. De Auditdienst van de Staat voert audits uit om na te gaan of de uitvoeringsinstanties die met de het beheer en uitvoering van de goedgekeurde projecten belast zullen worden, procedures uitvoeren om fraude, corruptie en belangenconflicten bij het gebruik van de financiële middelen die op grond van Verordening (EU) 2021/241 zijn verstrekt, te voorkomen, op te sporen en recht te zetten, met inbegrip van regelingen die gericht zijn op het voorkomen van dubbele financiering uit andere Unieprogramma's, alsmede de inachtneming van toepasselijke voorschriften. Iedere uitvoeringsinstantie krijgt een score voor haar inherente en controlerisico en de Auditdienst van de Staat stelt zijn auditprioriteiten op basis van de risicoscore vast. Dubbele financiering op grond van Verordening (EU) 2021/241 en andere Unieprogramma's wordt voorkomen via verschillende controleniveaus. De onafhankelijke register-accountants moeten de uitvoeringsinstanties controleren die belast zijn met de uitvoering en het beheer van de investeringen en hervormingen. Het coördinatieagentschap voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit wordt belast met de algemene coördinatie en monitoring van het herstel- en veerkrachtplan en vormt het unieke contactpunt tussen de Griekse autoriteiten en de Commissie. De betalingsverzoeken moeten door het coördinatieagentschap voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit halfjaarlijks bij de Commissie worden ingediend, na controle van het behalen van de mijlpalen en streefdoelen via het RRF-managementinformatiesysteem, samen met de beheersverklaring en de samenvatting van de audits die de Auditdienst van de Staat heeft uitgevoerd. De verwachting is dat de actoren die verantwoordelijk zijn voor controles, zullen beschikken over de wettelijke bevoegdheid en de administratieve capaciteit om de hun toebedeelde rollen en taken op zich te nemen.
- (44) Griekenland heeft aangegeven dat een IT-tool in ontwikkeling is voor het beheer van en de rapportage over de mijlpalen en streefdoelen, om te voldoen aan de specifieke beheer- en rapportagevoorwaarden uit het plan. Overeenkomstig artikel 20, lid 5,

punt e), van Verordening (EU) 2021/241 moet Griekenland deze maatregel uitvoeren om te voldoen aan artikel 22 van die verordening.

Coherentie van het plan

- (45) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt k), van en deel 2.11 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan in hoge mate (score A) maatregelen voor de uitvoering van hervormingen en publieke investeringsprojecten die coherente acties vormen.
- (46) Hervormingen en investeringen die in het Griekse herstel- en veerkrachtplan worden gepresenteerd, zijn onderling complementair. Zij zijn gebaseerd op een omvattend groeiplan, dat zorgt voor coherentie in de bijdragen aan slimme, inclusieve en duurzame economische ontwikkeling in de toekomst. De vier belangrijkste pijlers van het plan – i) groene transitie; ii) digitale transformatie; iii) werkgelegenheid, vaardigheden en sociale cohesie, en iv) particuliere investeringen en transformatie van de economie – zijn onderling sterk verweven en versterken elkaar. Zij bevatten maatregelen met betrekking tot de digitale transformatie, die key enablers zijn voor de groene en circulaire transitie van de Griekse economie. Ook de opname van klimaat- en duurzaamheidscriteria uit de pijler van de groene transitie zou de uitrol van digitale technologie moeten versterken en bijdragen aan de uitvoering van de digitale pijler. De strategische investeringen in digitale meerlandenprojecten en in opkomende technologie moet voor de nodige schaalgrootte en interoperabiliteit helpen te zorgen. De derde pijler moeten dan weer ervoor zorgen dat de digitale en groene transitie eerlijk zullen verlopen voor de hele Griekse samenleving, door prioriteit te geven aan duurzame banencreatie, het verbeteren van het onderwijsstelsel en de vaardigheden, en de levering van hoogkwalitatieve en doeltreffende gezondheids- en sociale-zorgdiensten. De vierde pijler zet in op het mobiliseren van private en publieke investeringen om het concurrentievermogen te stimuleren, productiviteit en langetermijngroei te ondersteunen en nieuwe banen te scheppen. Daarnaast creëert hij de institutionele kaders die de digitale en groene transitie in Griekenland moeten helpen waar te maken.

Gelijkheid

- (47) Het plan bevat een reeks maatregelen die moeten bijdragen aan het aanpakken van de uitdagingen op het gebied van gendergelijkheid en gelijke kansen voor iedereen. Daarbij gaat het om gerichte hervormingen en investeringen op het gebied van werkgelegenheid, vaardigheden, gezondheid en sociale cohesie. Deze maatregelen zijn onder meer gericht op langdurig werklozen, mensen met een handicap en dak- en thuislozen, mensen die tot een etnische minderheid behoren, migranten en asielzoekers, en mensen in extreme armoede. Het plan zet verder in op bewustmaking van diversiteit in de private en de publieke sector en op het versterken van monitoringmechanismen. In termen van gendergelijkheid bevat het plan een aantal maatregelen om de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen te bevorderen, onder meer door gerichte werkgelegenheidssubsidies en programma's om vaardigheden te verbeteren en door de voorzieningen voor voor- en voerschoolse educatie en kinderopvang uit te breiden. Daarnaast bevatten diverse andere maatregelen, ook al zijn zij niet uitdrukkelijk gericht op het bevorderen van gelijke kansen, wel een gelijkheidsaspect. Tijdens de uitvoeringsfase van het plan moet het verzamelen van data die zijn uitgesplitst naar geslacht en etnische achtergrond, zorgen voor een betere beoordeling en follow-up van gelijkheidskwesties.

Zelfbeoordeling van de beveiliging

- (48) Het plan bevat een zelfbeoordeling van de beveiliging voor investeringen in digitale capaciteit en connectiviteit. Wat betreft investeringen in connectiviteit en met name in 5G-netwerken brengt het plan de mogelijke veiligheidsproblemen en daarmee samenhangende risico's in kaart en komt het met mitigerende maatregelen die voor elk van die risico's kunnen worden getroffen op basis van de gemeenschappelijke objectieve criteria in de EU-toolbox inzake 5G-cyberbeveiliging.

Grensoverschrijdende en meerlandenprojecten

- (49) Het plan bevat diverse grensoverschrijdende projecten en projecten waarbij meerdere landen betrokken zijn, vooral in de digitale pijler. Dit zijn investeringsprojecten met een digitale dimensie, zoals investeringen in de "5G-corridors", die ook de grensoverschrijdende corridor Thessaloniki-Sofia-Belgrado zouden moeten ondersteunen, en investeringen in kleine satellieten, die de interoperabiliteit met het initiatief "Europese kwantumcommunicatie-infrastructuur" (EuroQCI)¹¹ moet borgen. Daarnaast moet het project voor investeringen in onderzeese glasvezelkabels bijdragen aan de aanleg van onderzeese glasvezelkabels voor de interconnectie van het Griekse vasteland met de eilanden en met Cyprus. Het plan omvat ook investeringen in een nieuw hoogperformant computersysteem om het bestaande systeem van de National Infrastructures for Research and Technology (GRNET) en de interconnectie ervan met de EuroHPC-supercomputers te upgraden, alsmede investeringen in de oprichting van een National Cybersecurity Operations Center (SOC) en de uitbouw van netwerken met vergelijkbare centra van andere lidstaten. Voorts bevat het plan een raamwerk voor de Europese gemeenschappelijke diensten voor data-infrastructuur, d.w.z. het aanbieden van centrale cloudcomputinginfrastructuur en -diensten.

Raadplegingsproces

- (50) Het plan bevat een apart onderdeel met een beschrijving van de consultatieprocedure die heeft plaatsgevonden voordat het plan bij de Commissie is ingediend. Ook bevat het plan een lijst van de stakeholders die tussen juli 2020 en april 2021 zijn geconsulteerd en die input hebben gegeven bij de voorbereiding ervan; daarbij ging het onder meer om vertegenwoordigers van lokale en regionale overheden, het bedrijfsleven en andere economische verenigingen, ngo's en essentiële sociale partners. Daarnaast geeft het plan voorbeelden van aanbevelingen van hervormingen en investeringen die bij de opstelling van het plan zijn meegenomen. Om voor het nodige draagvlak bij de betrokken actoren te zorgen, is het van cruciaal belang dat alle lokale autoriteiten en stakeholders (zoals sociale partners) in kwestie bij de hele uitvoeringsfase van de investeringen en hervormingen in het plan worden betrokken.

Positieve beoordeling

- (51) Na de positieve beoordeling door de Commissie van het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland waaruit blijkt dat het plan op bevredigende wijze voldoet aan de beoordelingscriteria van Verordening (EU) 2021/241, overeenkomstig artikel 20, lid 2, van die verordening, moet dit besluit de voor de uitvoering van het plan noodzakelijke hervormings- en investeringsprojecten vastleggen, alsmede de relevante mijlpalen, streefdoelen en indicatoren en het bedrag dat door de Unie ter beschikking wordt

¹¹ Zie <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/quantum>

gesteld voor de uitvoering van het plan in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun en steun via leningen.

Financiële bijdrage

- (52) De geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland bedragen 31 164 331 515 EUR. Aangezien het herstel- en veerkrachtplan op bevredigende wijze voldoet aan de beoordelingscriteria van Verordening (EU) 2021/241, overeenkomstig artikel 20, lid 2, van die verordening, en aangezien voorts het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan hoger is dan de maximale financiële bijdrage die voor Griekenland beschikbaar is, moet de aan het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland toegewezen financiële bijdrage gelijk zijn aan het totale bedrag van de financiële bijdrage die beschikbaar is voor Griekenland.
- (53) Overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241 moet de berekening van de maximale financiële bijdrage voor Griekenland uiterlijk 30 juni 2022 worden bijgewerkt. Overeenkomstig artikel 23, lid 1, van die verordening moet thans een bedrag voor Griekenland ter beschikking worden gesteld voor een juridische verbintenis op uiterlijk 31 december 2022. Indien noodzakelijk moet de Raad na het bijwerken van de maximale financiële bijdrage op voorstel van de Commissie dit besluit wijzigen om onverwijld de bijgewerkte maximale financiële bijdrage daarin op te nemen.
- (54) Voorts heeft Griekenland steun via leningen aangevraagd om aanvullende hervormingen en investeringen te ondersteunen. Het maximale volume van de door Griekenland aangevraagde leningen bedraagt minder dan 6,8 % van zijn bruto nationaal inkomen in 2019 in lopende prijzen. Het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan is hoger dan het totaal van de voor Griekenland beschikbare financiële bijdrage en de aangevraagde steun via leningen.
- (55) De te verlenen steun moet worden gefinancierd uit de middelen die de Commissie op grond van artikel 5 van Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad¹² namens de Unie heeft opgenomen. De steun moet in termijnen worden uitbetaald zodra Griekenland de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die zijn vastgesteld in verband met de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt.
- (56) Griekenland heeft verzocht om voorfinanciering van 13 % van de financiële bijdrage en 13 % van de lening. Dat bedrag moet aan Griekenland ter beschikking worden gesteld onder voorbehoud van de inwerkingtreding en in overeenstemming met de financieringsovereenkomst bedoeld in artikel 23, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 en de leningsovereenkomst bedoeld in artikel 15, lid 2, van die verordening.
- (57) Dit besluit moet de uitkomst onverlet laten van eventuele procedures met betrekking tot de toekenning van middelen van de Unie in het kader van andere programma's van de Unie dan Verordening (EU) 2021/241 of van eventuele procedures met betrekking tot verstoringen van de werking van de interne markt, met name uit hoofde van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag. Het doet geen afbreuk aan het vereiste dat de

¹² PB L 424 van 15.12.2020, blz. 1.

lidstaten, uit hoofde van artikel 108 van het Verdrag, de Commissie op de hoogte brengen van voorgenomen steunmaatregelen,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan

De beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland op grond van de criteria van artikel 19, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 wordt goedgekeurd. De hervormings- en investeringsprojecten in het kader van het herstel- en veerkrachtplan, de regelingen en het tijdschema voor de monitoring en de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van de relevante mijlpalen en streefdoelen, alsmede de aanvullende mijlpalen en streefdoelen met betrekking tot de betaling van de lening, de relevante indicatoren voor het bereiken van de beoogde mijlpalen en streefdoelen, en de regelingen voor volledige toegang door de Commissie tot de relevante onderliggende gegevens worden vastgelegd in de bijlage bij dit besluit.

Artikel 2

Financiële bijdrage

1. De Unie stelt aan Griekenland een financiële bijdrage ter beschikking in de vorm van niet-terugbetaalbare steun ten bedrage van 17 769 942 602 EUR¹³. Een bedrag van 13 515 279 418 EUR wordt beschikbaar gesteld om uiterlijk 31 december 2022 in een juridische verbintenis te worden vastgelegd. Onder voorbehoud van de bijwerking bedoeld in artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, waarbij voor Griekenland een bedrag wordt berekend dat gelijk is aan of hoger dan dit bedrag, wordt een verder bedrag van 4 254 663 184 EUR ter beschikking gesteld om van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 in een juridische verbintenis te worden vastgelegd.
2. De financiële bijdrage van de Unie wordt door de Commissie aan Griekenland in termijnen beschikbaar gesteld in overeenstemming met de bijlage. Als betaling voor voorfinanciering wordt een bedrag van 2 310 092 538 EUR ter beschikking gesteld dat gelijk is aan 13 % van de financiële bijdrage. De voorfinanciering en de termijnen mogen door de Commissie worden uitbetaald in een of meerdere tranches. De omvang van de tranches is afhankelijk van de beschikbaarheid van de middelen.
3. De voorfinanciering wordt vrijgegeven onder voorbehoud van de inwerkingtreding en in overeenstemming met de financieringsovereenkomst bedoeld in artikel 23, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. De voorfinanciering wordt vereffend door de betaling van de tranches.
4. De vrijgave van de tranches in overeenstemming met de financieringsovereenkomst is afhankelijk van de beschikbare middelen en van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24 van Verordening (EU) 2021/241 dat Griekenland de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die zijn vastgesteld in verband met de

¹³ Dit bedrag stemt overeen met de financiële toewijzing na aftrek van het proportionele aandeel van Griekenland in de uitgaven van artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, berekend overeenkomstig de methode van artikel 11 van die verordening.

uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Om in aanmerking te komen voor betaling, onder voorbehoud van de inwerkingtreding van de in lid 1 bedoelde juridische verbintenissen, worden de mijlpalen en streefdoelen uiterlijk op 31 augustus 2026 gehaald.

Artikel 3

Steun via leningen

1. De Unie stelt aan Griekenland een lening ter beschikking ten belope van ten hoogste 12 727 538 920 EUR.
2. De steun via leningen wordt door de Commissie in termijnen aan Griekenland beschikbaar gesteld in overeenstemming met de bijlage. Als betaling voor voorfinanciering wordt een bedrag van 1 654 580 060 EUR ter beschikking gesteld dat gelijk is aan 13 % van de lening. De voorfinanciering en de termijnen mogen door de Commissie worden uitbetaald in een of meerdere tranches. De omvang van de tranches is afhankelijk van de beschikbaarheid van de middelen.
3. De voorfinanciering wordt vrijgegeven onder voorbehoud van de inwerkingtreding en in overeenstemming met de leningsovereenkomst bedoeld in artikel 15, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241. De voorfinanciering wordt vereffend door de betaling van de tranches.
4. De vrijgave van de tranches in overeenstemming met de leningsovereenkomst is afhankelijk van de beschikbare middelen en van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24 van Verordening (EU) 2021/241 dat Griekenland de aanvullende mijlpalen en streefdoelen die door de lening worden gedekt en die zijn vastgesteld in verband met de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Om in aanmerking te komen voor betaling, worden de door de lening gedekte aanvullende mijlpalen en streefdoelen uiterlijk op 31 augustus 2026 gehaald.

Artikel 4

Adressaat van het besluit

Dit besluit is gericht tot de Helleense Republiek.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter